

Гранчак Т. *Бібліотека і політична комунікація : монографія / Т. Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — К. : [б. в.], 2012. — 481 с.*

Сьогодні, в умовах інформаційного буму, відбувається переосмислення ролі та можливостей у забезпеченні ефективного інформаційного супроводу процесу суспільних трансформацій тих інститутів, які традиційно протягом усієї історії свого функціонування займались пошуком, збереженням, систематизацією, виробництвом потрібної соціуму інформації та забезпеченням доступу до неї. Наразі йдеться про бібліотеки, які в умовах розповсюдження електронних технологій активно адаптуються до нових вимог і потреб суспільства.

Актуальність рецензованої праці обумовлена підвищенням в умовах зростання обсягів інформаційних потоків та інтенсивності інформаційних обмінів суспільної ролі бібліотек, розширенням уявлення стосовно їхньої участі у процесах комунікативної взаємодії, зокрема у системі політичної комунікації.

Монографія Т. Гранчак доповнює вже існуючу велику бібліографічну базу щодо розвитку і функціонування бібліотеки як суспільного інституту та універсального інформаційного комплексу, а також є вагомим внеском у розвиток бібліотекознавства, має просвітницький і виховний характер. Видання складається з передмови, п'яти розділів, післямови та додатків. Виклад матеріалу супроводжується доречним використанням схем і таблиць, які пояснюють думку авторки та зроблені нею висновки.

Джерельна база дослідження є різноплановою та достатньо репрезентативною. Т. Гранчак широко залучає інтернет-ресурси, зокрема офіційні сайти провідних бібліотек світу, де подано широку інформацію щодо їхнього статусу, місії, організаційної та наукової діяльності у сфері політичної комунікації.

Основна проблема дослідження полягає у визначенні місця та ролі бібліотеки як суспільного інституту у системі політичної комунікації, окресленні основних характеристик та напрямів її функціонування як суб'єкта цієї системи. Т. Гранчак здійснила поглиблене теоретичне узагальнення діяльності бібліотек у сфері політичної комунікації в контексті суспільного розвитку, формування національних ціннісних орієнтирів, патріотичного виховання нових поколінь.

Авторці вдалося, ґрунтуючись на якісно сформованих консолідованих інформаційних ресурсах, провести комплексне наукове дослідження, виробивши чітку парадигму в проведенні розвідок, яка спирається на традиційні методи, сучасний соціокомунікативний підхід та розширений спектр методів і методологічних принципів різних галузей знань. Вона створила практичний інструментарій, який сприяв якіснішому аналізу функціонування бібліотек у політичній комунікації, учасниками якої вони виступають. Робота вирізняється охопленням значного фактичного матеріалу, високою інформативністю. Дослідниця підтверджує свої тези ілюстративним та статистичним матеріалом.

Теоретичною основою монографії стало розкриття у першому розділі поняття "політична комунікація" та висвітлення її значення для розвитку політичної системи та суспіль-

Бібліотека розширює горизонти

ства, обґрунтування функціонування бібліотеки як суб'єкта системи політичної комунікації, розгляд концептуальних засад участі бібліотек у політико-комунікативних процесах як суб'єктів політичної комунікації, визначення функцій, які реалізуються ними у цій сфері, завдань та напрямів діяльності у процесах політико-комунікативної взаємодії бібліотечних інформаційно-аналітичних структур.

Другий розділ рецензованої праці присвячений ретроспективному аналізу розвитку політичної комунікації та бібліотек як учасників політико-комунікативної взаємодії. Заслугою авторки варто вважати введення у контекст цього розвитку соціального інституту бібліотеки та акцентування на закономірності структурної її трансформації в умовах інтенсифікації інформаційних обмінів та зростання обсягів інформації, створення в структурі книгозбірень інформаційно-аналітичних центрів, здатних надавати необхідну інформаційну консультативну допомогу з питань політико-правової тематики.

Окремий розділ видання присвячений з'ясуванню проблемних аспектів функціонування бібліотек у контексті політико-комунікативної взаємодії держави з громадянським суспільством. Дослідниця уважно аналізує діалектику взаємозв'язку політичного режиму, політичної комунікації та бібліотеки, питання участі установ у забезпеченні вільного доступу до державних інформаційних ресурсів і продуктів, їхній потенціал у вирішенні проблеми інформаційно-комунікативних шумів та бар'єрів у процесі політичної комунікації в контексті забезпечення інформаційного суверенітету. Зроблені Т. Гранчак висновки стосовно шляхів підвищення якості взаємозв'язку між державними органами та елементами громадянського суспільства, здатності бібліотек оптимізувати політико-комунікативну взаємодію між державою та її громадянами мають не лише наукове значення, а й можуть бути використані у практичній діяльності бібліотечних установ та урядових структур.

Слід також позитивно відзначити чітке визначення авторкою основних прогресивних сучасних тенденцій у розвитку комунікативної взаємодії бібліотечних установ із урядовими структурами, до яких у монографії віднесено розширення спектру послуг, інформаційний супровід усіх етапів діяльності законодавчого органу країни, виробництво власної вторинної інформаційно-аналітичної продукції політико-правової тематики, здійснення міждисциплінарних та прогностичних досліджень, розширення можливостей доступу користувачів до потрібної їм інформації за допомогою використання нових електронних технологій, посилення інтерактивної складової в процесі обслуговування користувачів шляхом проведення консультацій, лекцій та семінарів.

Заслугує схвалення розкриття у монографії діяльності бібліотек як потужних інформаційних та культурно-просвітницьких центрів, що не лише забезпечують доступ до інформації політико-правового характеру, а й сприяють її циркуляції в суспільстві, здійснюють культурно-просвітницьку роботу, виступають організаторами лекцій, семінарів, засідань "круглого столу", конференцій з актуальних проблем розвитку комунікативних процесів у політико-правовій сфері. Авторка не залишила поза увагою й висвітлення бібліотечних фондів політико-правової тематики, зокрема фондів провідних вітчизняних бібліотек, що додає монографії пізнавальної цінності. При цьому можна погодитись з її висновком щодо того, що бібліотеки можуть розглядатись як інформаційна база для політичної комунікації як всередині певного соціуму, так і між окремими соціумами.

Шляхом аналізу досвіду діяльності провідних зарубіжних та вітчизняних бібліотек Т. Гранчак уважно простежує розвиток науково-практичних засад та підходів до їхньої участі у процесах політико-комунікативної взаємодії, ретельно розкриває та узагальнює основні напрями та форми участі установ у процесах політичної комунікації на рівні громадянського суспільства та органів державної влади. З точки зору визначення орієнтирів подальшого розвитку книгозбірень важливим є висновок дослідниці стосовно тенденції трансформації бібліотек з центрів доступу до інформації політико-правового характеру у центри компетенції у сфері політико-правової інформації і координаційні центри, що налагоджують і підтримують взаємодію державної влади, громадянського суспільства та населення у сфері політичної комунікації.

Загалом рецензоване видання містить цікаві й аргументовані висновки щодо вдосконалення функціонування системи політичної комунікації, підвищення її ефективності, що має суттєве значення для теорії та практики комунікативістики, й участі в цьому процесі бібліотек. Положення і твердження, що містяться в роботі, є обґрунтованими і доведеними і можуть бути використаними як в подальших теоретичних дослідженнях, так і в практиці розвитку бібліотечної діяльності та реформування Української держави.

Однак у монографії є й деякі недоліки. Зокрема, ні в назві, ні у передмові не уточнюється, про які саме бібліотеки йтиметься: українські, зарубіжні чи береться якась інша їхня класифікація, наприклад, за статусом, рівнем чи специфікою. Можливо, йдеться тільки про великі бібліотеки типу національних та бібліотеки державних органів, центральних судових установ, центральних установ. Також, на жаль, у роботі не розглянуто моделей політичної комунікації за участі бібліотеки, не показано технологій і стратегії політичної комунікації, які застосовує НБУВ. Інколи трапляються мовностилістичні огріхи.

Утім, згадані зауваження не применшують загальної позитивної оцінки дослідження, яке присвячене актуальній проблемі, виконане на належному науково-теоретичному рівні і має наукову новизну. При цьому монографія, що є серйозною науковою працею, не лише пропонує розширення стратегічних напрямів у розвитку бібліотек, а й відкриває широкий простір для дискусій серед фахівців, тим самим виконуючи основне своє призначення.

Валерій Горовий,
заступник генерального директора НБУВ,
доктор історичних наук, професор

Надійшла в редакцію 23 квітня 2012 року